

DOI: 10.17986/blm.1543

Adli Tıp Bülteni 2022;27(1):52-59

Ebelik Öğrencilerinin Tıbbi Endikasyon Olmayan Gebelik Sonlandırmalarına Bakışı: Bir Kamu Üniversitesi Örneği

Opinion of Midwifery School Students About Termination of Pregnancy Without Medical Indication: An Example of a Public University

İşıl Balcı¹, Neriman Güdücü², Aybars Deniz Sönmez³, Sibel Ocak Aktürk⁴, Dilara Öner⁵, Gülümser Dolgun⁶, Gürsel Çetin³

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Eskişehir, Türkiye

²İstinye Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, İstanbul, Türkiye

³İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

⁴Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Çanakkale, Türkiye

⁵Bağımsız Araştırmacı, İstanbul, Türkiye

⁶İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

ÖZ

Amaç: Tıbbi endikasyonu olmayan gebeliklerin sonlandırılması insani, etik ve dini değerler bakımından tartışmalara yol açmaktadır. Bu bağlamda çalışmamızın amacı ebelik bölümü öğrencilerinin endikasyonsuz gebelik sonlandırmalarına ilişkin bakış açılarının araştırılmasıdır.

Yöntem: Tanımlayıcı/kesitsel tipte olan bu araştırmaya bir Kamu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü'nde öğrenim gören 329 öğrenci katılmıştır. Verilerin toplanmasında literatür doğrultusunda hazırlanan 17 soruluk bir anket formu uygulanmıştır. Verilerin analizinde sayı-yüzde dağılımı, ortalama, standart sapma ve ki-kare testi kullanılmıştır.

Bulgular: Evlilikte 10 haftaya kadar olan gebeliklerin kişinin rızası alınarak sağlık kuruluşlarında sonlandırılması, öğrencilerin sınıfı arttıkça daha fazla kabul görmektedir. Aynı şartlarda gebeliğin sonlandırılması için olan yasal sürenin 10 haftadan kısa olması gerektiği fikri, sınıf arttıkça artmıştır. Tüm sınıfların 10 haftadan büyük gebeliklerin sonlandırılması fikrine katılmama oranı yüksektir. Aynı zamanda gebelik yaşına bakılmaksızın gebeliğin anne tarafından sonlandırılması ve babanın rızasının alınmaması durumunda anneye ceza verilmesi fikri tüm sınıflarda kabul görmektedir. Bununla birlikte tecavüz sonucu oluşan gebeliklerin, yasal sınır gözetilmeden yetkili sağlık kuruluşlarında sonlandırılabilmesinin uygun olduğu düşüncesi de tüm sınıflarda kabul görmektedir.

Sonuç: Çalışmada öğrencilerin tıbbi gereklilik dışındaki gebelik sonlandırmalarına ilişkin bakış açılarının sınıflar arasında farklılık gösterdiği saptanmıştır. Farklılıkların temel nedeninin, öğrencilerin 3. sınıftan itibaren artan teorik ve pratik bilgileri olduğu düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Gebelik sonlandırılması, ebelik öğrencileri, cinsel saldırı



Yazışma Adresi/Address for Correspondence: İşıl Balcı, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Eskişehir, Türkiye
E-posta: isilaybalci@outlook.com **ORCID ID:** orcid.org/0000-0002-0092-2721

Geliş tarihi/Received: 26.01.2021
Kabul tarihi/Accepted: 28.07.2021

ABSTRACT

Objective: Termination of pregnancies without medical indications causes debates in terms of humanitarian, ethical and religious values. In this context, the aim of our study is to investigate the perspectives/opinions of midwifery students regarding unindicated pregnancy terminations.

Methods: In this descriptive cross-sectional study, 329 students studying at the Department of Midwifery, Faculty of Health Sciences, of a Public University participated. To collect the data, a 17-question questionnaire form prepared in line with the literature was used. In the analysis of the data, number-percentage distribution, mean, standard deviation and chi square test were used.

Results: In marriage, termination of pregnancies up to 10th weeks in health institutions with the consent of the person is more accepted as the class of students increases. In the same circumstances, the idea that the legal period for termination of pregnancy should be less than 10 weeks was defended more as the class increased. Termination of pregnancies after 10th week was rejected with high rates by all grades. At the same time, the idea that mother should be punished in case of terminating the pregnancy regardless of gestational age and without obtaining father's consent was accepted in all classes. However, the idea that it was appropriate to terminate pregnancies as a result of rape in authorized health institutions without observing legal limits was accepted in all classes.

Conclusion: In the study, it was determined that students' perspectives on termination of pregnancy other than medical necessity differed between classes. The main reason for the differences was thought to be the theoretical and practical knowledge of the students, which increased from the 3rd grade.

Keywords: Termination of pregnancy, midwifery students, rape

GİRİŞ

Tıbbi endikasyon olmayan durumlarda gebeliğin sonlandırılmasının yasal hale getirilmesi her zaman tartışma konusu olmuştur. Nüfus planlaması bakımından gerekli görülen bu durum insani, etik, dini değerler bakımından tartışmalara yol açmaktadır (1).

Ülkemizde tıbbi endikasyonu olmayan gebelik sonlandırmaları 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 99. ve 100. maddeleri, Nüfus Planlaması Hakkında Kanun ve Rahim Tahliyesi ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Denetlenmesine İlişkin Tüzük ile yasal olarak düzenlenmektedir (2,3).

5237 sayılı TCK'nın 99. maddesi ile "Çocuk Düşürme" suçu düzenlenmiş olup, 2. fıkra ile tıbbi zorunluluk bulunmadığı halde, rızaya dayalı olsa bile, gebelik süresi 10 haftadan fazla olan bir kadının çocuğunu düşürten kişi hakkında, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası, çocuğunun düşürülmesine rıza gösteren kadın hakkında bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunacağı, 5. fıkra ile rızaya dayalı olsa bile, gebelik süresi 10 haftayı doldurmamış olan bir kadının çocuğunun yetkili olmayan bir kişi tarafından düşürülmesi halinde, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezasına hükmolunacağı belirtilmiştir. Aynı maddenin 6. fıkrası ile kadının mağduru olduğu bir suç sonucu gebe kalması halinde, süresi 20 haftadan fazla olmamak ve kadının rızası olmak koşuluyla, gebeliğin uzman hekimler tarafından hastane ortamında sona erdirilmesi durumunda gebeliği sona erdiren ceza verilmeyeceği belirtilmiştir. Yine aynı madde ile gebelik sonlandırılması için tıbbi endikasyon bulunmayan ve gebelik yaşının 10 haftadan fazla olduğu durumlarda, gebelik hastane ortamında uzman hekim tarafından sonlandırıldığında dahi suç kapsamında değerlendirileceği, ancak gebeliğin cinsel saldırı sonucu gerçekleşmesi koşuluyla yasal sınırın 20 haftaya çıkacağı belirlenmiştir (2).

5237 sayılı TCK'nın 100. maddesinde ise gebelik süresi 10 haftadan fazla olan kadının çocuğunu isteyerek düşürmesi halinde, bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunacağı belirtilmiştir (2-4).

Türkiye'de gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin düzenlemeler ile ilgili olarak üç dönemden bahsedilebilir. 1926-1965 yılları arasında nedeni ve biçimine bakılmaksızın çocuk düşürülmesi yasaklanmıştır. Bu dönem savaştan dolayı azalan nüfusu tekrar eski haline getirmek için doğumların artmasını destekleyen nüfus politikalarının izlendiği bir dönemdir. 1965 yılında çıkarılan 557 sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanun ile birlikte bir geçiş dönemi yaşanmıştır. Bu kanun, "yalnızca gebeliğin ana hayatını tehdit ettiği veya edeceği veya ceninin gelişmesini imkansız kılan veya doğacak çocuk ile onu takip edecek nesiller için ağır maluliyet teşkil edecek hallerde" gebeliğin sona erdirilmesini mümkün kılmıştır. 1983 yılında yürürlüğe giren 2827 sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanun ve bu yasaya dayanarak çıkartılan Rahim Tahliyesi ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Denetlenmesine İlişkin Tüzük ile gebeliğin sonlandırılması belirli şartlara bağlı olarak suç olmaktan çıkarılmıştır. Bu kanunun 5. maddesinde gebeliğin 10. haftası doluncaya kadar annenin sağlığı açısından tıbbi sakınca olmadığı takdirde, istek üzerine rahmin tahliye edilebileceği düzenlenmiş ve bu işlemin kadın hastalıkları ve doğum uzmanları tarafından yapılacağı belirtilmiştir. Halen geçerli olan kanun ile gebe kadın evli ise sterilizasyon ve rahim tahliyesi için eşin de rızası gerektiği belirtilmiştir (2-6).

On haftayı geçmeyen gebeliklerde, rahim tahliyesini, kadın hastalıkları ve doğum uzmanları mesleklerini uyguladıkları yerlerde, pratisyen hekimlerin ise resmi tedavi kurumlarında yapabilecekleri belirtilmektedir. Anestezi gerektiren tahliyelerin ise, anestezi uygulanabilen resmi tedavi kurumlarıyla özel hastanelerde yapılabileceği belirtilmiştir (2,3).

Gebelik süresi 10 haftayı geçen kadınlarda rahim tahliyesinin ancak tüzüğe ekli listede sayılan hastalıklardan birinin bulunması halinde ve kadın hastalıkları ve doğum uzmanı tarafından gerçekleştirilmek şartıyla yapılabileceği belirtilmiştir. Bu hastalığın, kadın hastalıkları ve doğum uzmanı ile ilişkili olduğu uzmanlık dalından bir hekimin birlikte hazırlayacakları, klinik ve laboratuvar bulgulara dayanan, gerekçeli raporlarla saptanması zorunlu kılınmıştır. Rahim tahliyesini yapan hekimin, bu raporu, işlem sonucuyla birlikte en geç bir hafta içinde, illerde sağlık ve sosyal yardım müdürlüklerine, ilçelerde hükümet tabipliklerine göndermek zorunda olduğu belirtilmiştir (3,7,8).

Cinsel saldırı mağdurlarının eğitim durumu, mental durumu ve toplumsal baskılar gibi nedenlerle bildirimini yapılmasında ve gebeliğinin tespitinde gecikmeler yaşanabildiği bilinmektedir (7-9). Yeni TCK ile çocuk düşürtme suçu düzenlenirken 99/6. maddesi ile kadının mağduru olduğu bir suç sonucu gebe kalması halinde, süresi 20 haftadan fazla olmamak ve kadının rızası olması koşuluyla, gebeliğin uzman hekimler tarafından hastane ortamında sonlandırılabilmesi düzenlenmiştir. Bu durumda gebeliği sona erdiren ceza verilmeyeceği belirtilerek tecavüz sonucu oluşan gebeliklerde gebeliğin sonlandırılması için yasal sınır 20 hafta olarak belirlenmiştir (2-4,8-15).

Tüm bu kanun ve tüzüklere bakıldığında, ebeler, tıbbi endikasyon bulunmayan gebeliklerin güvenli ortamda ve yasal düzenlemeler dikkate alınarak sonlandırılmasında, kadın sağlığının korunmasında ve istenmeyen gebeliklerin önlenmesinde yapacakları danışmanlıkla önemli role sahip olan meslek üyelerinden biri olmasıyla dikkat çekmektedir. Literatür incelendiğinde, gerek sağlık profesyonelleri arasında gerekse farklı gruplarda tıbbi endikasyon bulunmayan gebelik sonlandırmalarına ilişkin bilgi veya görüşleri inceleyen sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmıştır (16-18). Bu nedenle bu araştırma ile gelecekte ebelik mesleğini icra edecek olan ebelik öğrencilerinin tıbbi endikasyon olmayan gebelik sonlandırmalarına, ayrıca bunun için düzenlenmiş olan yasal mevzuata ilişkin bakış açılarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEMLER

Tanımlayıcı kesitsel tipte yapılan araştırmanın evrenini bir kamu üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü öğrencileri oluşturmuştur (n=350). Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup, veri toplandığı gün okulda olan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 329 öğrenci çalışmaya katılmıştır (n=329).

Çalışma verileri araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan (2,7,8) "Sosyodemografik ve Tanımlayıcı Bilgiler Anket Formu", ebelik öğrencilerinin sosyodemografik bilgileri ile gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin bakış açılarını belirlemeye yönelik 17 sorudan oluşmaktadır.

İstatistiksel Analiz

Çalışma elde edilen veriler IBM SPSS (Statistical Package for Social Science 25) programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin tanımlayıcı özellikleri değerlendirilirken sayı-yüzde, dağılım, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygun olduğu saptanmış ve analizde chi-square (ki-kare) testi kullanılmıştır.

Araştırmanın uygulanması için yerel bir etik kuruldan (23/01/2020 tarihli, 4158 sayılı, 2020/10 no'lu karar) ve çalışmanın yapıldığı Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölüm Başkanlığı'ndan gerekli izinler alınmıştır. Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerden yazılı onam alındıktan sonra veriler toplanmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması $20,55 \pm 1,67$ (minimum=18; maksimum=32) olarak saptanmış ve bu öğrencilerin %22,8'inin 1. sınıfta, %21,6'sının 2. sınıfta, %25,5'inin 3. sınıfta, %30,1'inin 4. sınıfta öğrenim gördüğü belirlenmiştir (Tablo 1).

Ebelik öğrencilerinde, evlilik birliğinde 10 haftaya kadar olan gebeliklerin tıbbi endikasyon olmasa bile anne ve babanın rızası dahilinde ve yetkili sağlık kuruluşlarında sonlandırılması, sınıf arttıkça daha fazla kabul görmektedir. Üçüncü ve 4. sınıflardaki kabul oranı, 1. ve 2. sınıflara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fazladır (Tablo 1, $p=0,000$).

Evlilikte, anne ve babanın rızası dahilinde, tıbbi endikasyon olmayan durumlarda gebeliğin yetkili sağlık kuruluşlarında sonlandırılmasında yasal sürenin 10 haftadan daha kısa olması gerektiği görüşüne katılma oranının en fazla 1. ve 4. sınıflarda olduğu saptanmıştır (sırasıyla kesinlikle katılıyorum %12, katılıyorum %26,7; kesinlikle katılıyorum %17, katılıyorum %22). Sınıflar arasında bu görüşün kabul görme oranındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Tablo 1, $p=0,029$).

Evlilik dışı gebeliklerde, tıbbi endikasyon olmasa bile, reşit annenin rızası dahilinde 10 haftaya kadar olan gebeliklerin yetkili sağlık kuruluşlarında sonlandırılmasının yasal açıdan mümkün olması tüm sınıflarda kabul görmektedir. Sınıf arttıkça kabul görme oranı artmaktadır. Üçüncü ve 4. sınıflardaki kabul oranı 1. ve 2. sınıflara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fazladır (Tablo 1, $p=0,000$).

Evlilik dışı gebeliklerde, tıbbi endikasyon bulunmayan durumlarda, reşit annenin rızası dahilinde gebeliklerin sonlandırılabilmesi için yasal sınırın 10 haftadan kısa olması gerektiği görüşü 1. ve 2. sınıflarda büyük ölçüde kabul görürken, 3. ve 4. sınıflarda kabul görmemiştir. Bir ve 2. sınıflar ile 3. ve 4. sınıflar arasındaki kabul görme oranları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Tablo 1, $p=0,001$).

Evlilik dışı gebeliklerde, tıbbi endikasyon olmasa bile, reşit annenin rızası dahilinde 10 haftadan fazla gebeliklerin yetkili sağlık kuruluşlarında sonlandırılabilmesi gerektiği görüşü

Tablo 1. Ebelik öğrencilerinin tıbbi endikasyon olmayan gebelik sonlandırmalarına bakış açılarının sınıflara göre karşılaştırılması

SORULAR	1. Sınıf (n=75)		2. sınıf (n=71)		3. Sınıf (n=84)		4. Sınıf (n=99)		χ^2	p
	n	%	n	%	n	%	n	%		
1. Evlilikte, tıbbi endikasyon olmasa bile, anne ve babanın rızası dahilinde, on haftaya kadar olan gebeliklerin sonlandırılması yasal açıdan mümkün olması uygun bir durumdur.										
Kesinlikle katılmıyorum	10	13,3	15	21,1	4	4,8	2	2	78,176	<0,001
Katılmıyorum	14	18,7	4	5,6	6	7,1	7	7,1		
Kararsızım	23	30,7	11	15,5	17	20,2	4	4		
Katılıyorum	19	25,3	22	31	32	38,1	29	29,3		
Kesinlikle katılıyorum	9	12	19	26,8	25	29,8	57	57,6		
2. Evlilikte, tıbbi endikasyon olmasa bile, anne ve babanın rızası dahilinde, gebelik, yasal olarak sonlandırılabilir ancak yasal sınır on haftadan kısa olmalıdır.										
Kesinlikle katılmıyorum	6	8	15	21,1	9	10,7	16	16,2	22,824	0,029
Katılmıyorum	11	14,7	14	19,7	18	21,4	27	27,3		
Kararsızım	29	38,7	18	25,4	32	38,1	17	17,2		
Katılıyorum	20	26,7	13	18,3	18	21,4	22	22,2		
Kesinlikle katılıyorum	9	12	11	15,5	7	8,3	17	17,2		
3. Evlilik dışı gebeliklerde, tıbbi endikasyon olmasa bile, reşit annenin rızası dahilinde on haftaya kadar olan gebeliklerin sonlandırılmasının yasal açıdan mümkün olması uygun bir durumdur.										
Kesinlikle katılmıyorum	6	8	15	21,1	6	7,1	5	5,1	68,391	<0,001
Katılmıyorum	10	13,3	3	4,2	11	13,1	3	3		
Kararsızım	22	29,3	14	19,7	22	26,2	4	4		
Katılıyorum	25	33,3	20	28,2	34	40,5	39	39,4		
Kesinlikle katılıyorum	12	16	19	26,8	11	13,1	48	48,5		
4. Evlilik dışı gebeliklerde, tıbbi endikasyon olmasa bile, reşit annenin rızası dahilinde gebelikler sonlandırılabilir ancak yasal sınır 10 haftadan kısa olmalıdır.										
Kesinlikle katılmıyorum	7	9,3	13	18,3	10	11,9	17	17,2	32,455	0,001
Katılmıyorum	8	10,7	9	12,7	19	22,6	29	29,3		
Kararsızım	29	38,7	28	39,4	28	33,3	14	14,1		
Katılıyorum	23	30,7	16	22,5	25	29,8	27	27,3		
Kesinlikle katılıyorum	8	10,7	5	7	2	2,4	12	12,1		
5. Evlilikte, tıbbi endikasyon olmasa bile, anne ve babanın rızası dahilinde, 10 haftadan fazla gebelikler sonlandırılabilir.										
Kesinlikle katılmıyorum	15	20	16	22,5	11	13,1	22	22,2	13,246	0,351
Katılmıyorum	18	24	15	21,1	18	21,4	24	24,2		
Kararsızım	22	29,3	17	23,9	26	31	19	19,2		
Katılıyorum	15	20	13	18,3	20	23,8	15	15,2		
Kesinlikle katılıyorum	5	6,7	10	14,1	9	10,7	19	19,2		
6. Evlilik dışı gebeliklerde, tıbbi endikasyon olmasa bile, reşit annenin rızası dahilinde 10 haftadan fazla gebelikler yetkili sağlık kuruluşlarında sonlandırılabilir.										
Kesinlikle katılmıyorum	11	14,7	17	23,9	8	9,5	13	13,1	24,11	0,02
Katılmıyorum	19	25,3	12	16,9	16	19	29	29,3		
Kararsızım	27	36	25	35,2	27	32,1	19	19,2		
Katılıyorum	13	17,3	9	12,7	22	26,2	19	19,2		
Kesinlikle katılıyorum	5	6,7	8	11,3	11	13,1	19	19,2		

Tablo 1. Devamı

SORULAR	1. Sınıf (n=75)		2. sınıf (n=71)		3. Sınıf (n=84)		4. Sınıf (n=99)		χ^2	p
	n	%	n	%	n	%	n	%		
7. Gebeliğin sonlandırılmasında, anne-babanın rızası dahilinde olsa bile, yetkisiz herhangi bir kişinin yetkili sağlık personeliymiş gibi görev alması durumunda bu kişi hakkında cezai yaptırım uygulanmalıdır.										
Kesinlikle katılmıyorum	6	8	12	16,9	3	3,6	10	10,1	27,431	0,007
Katılmıyorum	4	5,3	5	7	4	4,8	3	3		
Kararsızım	10	13,3	7	9,9	19	22,6	8	8,1		
Katılıyorum	21	28	11	15,5	19	22,6	13	13,1		
Kesinlikle katılıyorum	34	45,3	36	50,7	39	46,4	65	65,7		
8. Evlilik birliğinde gebeliğin hiç kimseden yardım almadan, babanın rızası dahilinde, annenin kendisi tarafından sonlandırılması durumunda, gebelik haftası göz önüne alınmaksızın anneye ceza verilmemelidir.										
Kesinlikle katılmıyorum	8	10,7	10	14,1	7	8,3	27	27,3	29,765	0,003
Katılmıyorum	14	18,7	13	18,3	23	27,4	32	32,3		
Kararsızım	34	45,3	32	45,1	32	38,1	21	21,2		
Katılıyorum	12	16	8	11,3	14	16,7	9	9,1		
Kesinlikle katılıyorum	7	9,3	8	11,3	8	9,5	10	10,1		
9. Evlilik birliğinde, babanın rızası olmadan , gebeliğin annenin kendisi tarafından sonlandırılması durumunda, gebelik haftası göz önüne alınmaksızın anneye ceza verilmelidir										
Kesinlikle katılmıyorum	1	1,3	14	19,7	12	14,3	7	7,1	25,329	0,013
Katılmıyorum	10	13,3	10	14,1	16	19	11	11,1		
Kararsızım	26	34,7	22	31	28	33,3	26	26,3		
Katılıyorum	29	38,7	18	25,4	22	26,2	39	39,4		
Kesinlikle katılıyorum	9	12	7	9,9	6	7,1	16	16,2		
10. Evlilik birliğinde, gebeliğin hiç kimseden yardım almadan, babanın rızası dahilinde, annenin kendisi tarafından sonlandırılması durumunda gebeliğin 10 haftadan fazla olduğu durumlarda anneye ceza verilmelidir.										
Kesinlikle katılmıyorum	5	6,7	13	18,3	10	11,9	5	5,1	38,609	<0,001
Katılmıyorum	8	10,7	7	9,9	11	13,1	11	11,1		
Kararsızım	27	36	24	33,8	34	40,5	17	17,2		
Katılıyorum	28	37,3	19	26,8	24	28,6	39	39,4		
Kesinlikle katılıyorum	7	9,3	8	11,3	5	6	27	27,3		
11. Evlilik birliğinde, gebeliğin hiç kimseden yardım almadan, babanın rızası olmadan , annenin kendisi tarafından sonlandırılması durumunda gebelik süresinin 10 haftaya kadar olduğu durumlarda anneye ceza verilmelidir.										
Kesinlikle katılmıyorum	1	1,3	10	14,1	10	11,9	7	7,1	33,251	0,001
Katılmıyorum	5	6,7	8	11,3	16	19	9	9,1		
Kararsızım	30	40	28	39,4	29	34,5	24	24,2		
Katılıyorum	32	42,7	16	22,5	26	31	42	42,4		
Kesinlikle katılıyorum	7	9,3	9	12,7	3	3,6	17	17,2		
12. Evlilik birliğinde, gebeliğin ilk 10 haftasında gebeliğin sonlandırılması konusunda anne ve baba aynı fikirde değilse annenin fikrine uyulması uygun bir durumdur.										
Kesinlikle katılmıyorum	14	18,7	11	15,5	11	13,1	12	12,1	10,08	0,609
Katılmıyorum	14	18,7	11	15,5	15	17,9	10	10,1		
Kararsızım	26	34,7	21	29,6	33	39,3	34	34,3		
Katılıyorum	16	21,3	18	25,4	18	21,4	29	29,3		
Kesinlikle katılıyorum	5	6,7	10	14,1	7	8,3	14	14,1		

Tablo 1. Devamı

SORULAR	1. Sınıf (n=75)		2. sınıf (n=71)		3. Sınıf (n=84)		4. Sınıf (n=99)		χ^2	p
	n	%	n	%	n	%	n	%		
13. Gebeliğin cinsel saldırı sonucu meydana gelmesi halinde, yirmi haftalığa kadar olan gebeliklerin annenin rızası dahilinde yetkili sağlık kuruluşlarında sonlandırılması uygundur.										
Kesinlikle katılmıyorum	6	8	8	11,3	0	0	2	2	48,743	<0,001
Katılmıyorum	4	5,3	1	1,4	10	11,9	5	5,1		
Kararsızım	20	26,7	17	23,9	14	16,7	11	11,1		
Katılıyorum	29	38,7	17	23,9	34	40,5	25	25,3		
Kesinlikle katılıyorum	16	21,3	28	39,4	26	31	56	56,6		
14. Gebeliğin cinsel saldırı sonucu meydana gelmesi halinde, süresine bakılmaksızın gebeliğin yetkili sağlık kuruluşlarında sonlandırılması uygundur.										
Kesinlikle katılmıyorum	8	10,7	12	16,9	0	0	5	5,1	52,905	<0,001
Katılmıyorum	11	14,7	10	14,1	7	8,3	19	19,2		
Kararsızım	26	34,7	17	23,9	16	19	14	14,1		
Katılıyorum	21	28	15	21,1	35	41,7	19	19,2		
Kesinlikle katılıyorum	9	12	17	23,9	26	31	42	42,4		
15. Gebeliğin cinsel saldırı sonucu meydana gelmesi halinde, süresine bakılmaksızın gebeliğin annenin kendisi tarafından sonlandırılması halinde anneye ceza verilmemelidir.										
Kesinlikle katılmıyorum	5	6,7	7	9,9	6	7,1	11	11,1	21,075	0,049
Katılmıyorum	7	9,3	9	12,7	10	11,9	21	21,2		
Kararsızım	32	42,7	16	22,5	22	26,2	31	31,3		
Katılıyorum	19	25,3	17	23,9	21	25	22	22,2		
Kesinlikle katılıyorum	12	16	22	31	25	29,8	14	14,1		
χ^2 : Chi square test, p<0,05										

en fazla 3. sınıflar tarafından uygun görülmüştür. Üçüncü ve 4. sınıflardaki uygun görülme oranı 1. ve 2. sınıflara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fazladır (Tablo 1, p=0,02). Gebelik sonlandırılmalarında yetkisiz herhangi bir kişinin yetkili sağlık personeliymiş gibi görev alması halinde cezai yaptırım uygulanması, tüm sınıflar tarafından yüksek oranda kabul görmüştür. Dördüncü sınıflardaki uygun görülme oranı, diğer sınıflara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fazladır (Tablo 1, p=0,007).

Öğrencilerin büyük çoğunluğu, evlilik birliğinde, babanın rızası dahilinde olsa bile gebelik yaşına bakılmaksızın gebeliğin anne tarafından sonlandırılması durumunda anneye ceza verilmesinin uygun olduğunu düşünmektedir. Anneye ceza verilmesi gerektiği görüşü 3. ve 4. sınıflarda, 1. ve 2. sınıflara oranla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha fazla iken (Tablo 1, p=0,003), aynı koşullarda gebeliğin 10 haftadan fazla olduğu durum söz konusu olduğunda anneye ceza verilmesi görüşü tüm sınıflarda yine çoğunluk tarafından kabul görmüştür (Tablo 1, p<0,001).

Öğrencilerin büyük çoğunluğu, evlilik birliğinde babanın rızası olmadığı ve gebelik yaşına bakılmaksızın gebeliğin anne tarafından sonlandırıldığı durumda anneye ceza verilmesinin uygun olduğunu düşünmektedir (Tablo 1, p=0,013).

Cinsel saldırı sonucu meydana gelen gebeliklerde tıbbi endikasyon olmayan durumlarda 20 haftaya kadar olan gebeliklerin yetkili sağlık kuruluşlarında sonlandırılabilmesi yüksek oranda uygun bulunmuştur (Tablo 1, p<0,001). Öğrencilerin büyük çoğunluğu, bu şekilde meydana gelen gebeliklerde gebelik haftasına bakılmaksızın gebeliğin yetkili sağlık kuruluşlarında sonlandırılmasını uygun görmüştür (Tablo 1, p<0,001).

Cinsel saldırı sonucu meydana gelen gebeliklerde, süreye bakılmaksızın gebeliğin anne tarafından sonlandırılması halinde, anneye ceza verilmemesi konusunda öğrencilerin büyük çoğunluğu kararsız kalmıştır (Tablo 1, p=0,049).

Evlilikte, tıbbi endikasyon olmasa bile, anne ve babanın rızası dahilinde, 10 haftadan fazla gebelikler sonlandırılabilir görüşünün ve gebeliğin ilk 10 haftasında gebeliğin sonlandırılması konusunda anne ve baba aynı fikirde değilse annenin fikrine uyulması görüşünün uygun bulunması açısından sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (Tablo 1, sırasıyla p=0,351, p=0,609).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bir kadının gebelik sürecinde sağlık bakım hizmeti alacağı meslek gruplarından biri şüphesiz ebektir. Dolayısıyla gebeliğin

sonlandırılması ne şekilde ve ne amaçla olursa olsun bu meslek grubunu önemli derecede ilgilendirmektedir. Bu durum, aynı zamanda ebelerin konuya yaklaşımı ve bakış açısının önemini de ortaya koymaktadır. Gebeliğin tıbbi gereklilik dışında sonlandırılma durumu ve yasal olarak hangi gebelik haftasına kadar sonlandırmanın uygun olacağı tartışmalara neden olmuş ve olmaya da devam etmektedir (11,19-21).

Araştırmamızdan elde edilen bulgular da aynı bölümde okuyan benzer yaşlardaki öğrencilerin konu hakkındaki bakış açılarının farklılığını ortaya koymaktadır. Öztaş'ın (18) 685 hemşirelik ve 301 ebelik öğrencisi ile yaptığı çalışmada, ebelik bölümü öğrencilerinin %42,5'i, istenmeyen gebeliklerde gebeliğin istemli olarak sonlandırılmasını gereksiz olarak gördüğünü belirtmiştir. Aynı çalışmada öğrencilerin %38,2'si istenmeyen gebeliği olan evli çiftlere, istenmeyen gebeliği olan evlenmemiş kişilere, tecavüz ya da ensest sonucu gebe kalan kadınlara istemli düşük hizmetinin verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu bulgular, çalışma sonuçlarımızla paraleldir.

Literatürde farklı popülasyonlarla yapılan araştırmalarda, çalışmamızı desteklemeyen sonuçlar da bulunmaktadır. Dönmez ve Kısa (17) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların %46,6'sı gebelik sonlandırılmasının hiçbir koşulda yapılmaması gerektiğini belirtirken, Çakmak ve ark.'nın (16) 674 çiftle yaptığı çalışmada ise katılımcıların %70,8'i evli çiftlerde gebelik sonlandırılmasını onaylamadığını bildirmiştir. Bunun da sebebinin çalışmamızın gebelik sonlandırma hizmetinin verilmesinde rol oynayan ebelik mesleğinin aday üyeleriyle yapılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ebelik Bölümü öğrencileri sınıf arttıkça yasal duruma da hakim olmakta ve bu durum düşüncelerine de yansımaktadır.

Çalışmamızda cinsel saldırı sonucu oluşan gebeliklerde hem mevcut yasal mevzuatı uygun bulma hem de gebelik haftasına bakılmaksızın gebelik sonlandırılmasının yapılması gerektiği görüşü çoğunluk tarafından kabul görmüş olup bu oran sınıf arttıkça anlamlı olarak artmıştır. Dönmez ve Kısa (17) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların sadece %21,7'si tecavüz sonucu oluşan gebeliklerin sonlandırılması gerektiğini belirtirken, başka bir çalışmada ise araştırmamızla benzer şekilde katılımcıların yaklaşık yarısı (%48,5) ensest veya tecavüz sonucu oluşan gebeliklerde istemli düşük hizmeti verilmesini uygun bulduklarını bildirmiştir (18). Cinsel saldırı, ensest sonucu oluşan gebeliklerin sonlandırılmasına ilişkin görüşlere yer veren çalışmalarda farklı sonuçlar elde edilmesi, bu yöndeki bir yasal düzenlemenin toplumsal uzlaşma bakımından sorun oluşturabileceğini ortaya koymaktadır. Bu farklılıkların temelinde din, kültür gibi faktörlerin etkili olabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada ortaya çıkan en önemli sonuç, bir kamu üniversitesinin Ebeler bölümünde öğrenim gören 1. ve 2. sınıf ile 3. ve 4. sınıf öğrencilerin tıbbi gereklilik dışındaki gebelik sonlandırmalarına ilişkin bakış açılarının farklılık göstermesidir.

Bu farklılıkların temel nedeninin, ebelik alan derslerine yönelik uygulamaların 2. sınıfın bahar döneminden itibaren başlaması, ancak bu çalışmanın 2. sınıftaki öğrencilerin alan dersi uygulamalarına başlamadan yapılmış olması ve sınıf arttıkça öğrencilerin klinik deneyimlerinin artmasıyla ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

ETİK

Etik Kurul Onayı: Araştırmanın uygulanması için yerel bir etik kuruldan (23/01/2020 tarihli, 4158 sayılı, 2020/10 no'lu karar) ve çalışmanın yapıldığı Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebeler Bölüm Başkanlığı'ndan gerekli izinler alınmıştır.

Danışman Değerlendirmesi: Dış danışmanlarca değerlendirilmiştir.

Yazarlık Katkıları

Konsept: G.D., G.Ç., Dizayn: D.Ö., I.B., Veri Toplama veya İşleme: N.G., A.D.S., Analiz veya Yorumlama: G.Ç., S.O.A., Literatür Arama: G.Ç., D.Ö., I.B., Yazan: G.Ç., I.B.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar tarafından finansal destek almadıkları bildirilmiştir.

KAYNAKLAR

1. Yılmaz C. Comparative Compilation on Legal Time Limitations of Termination of Pregnancy. D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi. 2019;21:3311-3324. <https://docplayer.biz.tr/159819369-Gebeligin-sonlandirilmasinda-izin-verilen-yasal-surelere-iliskin-karsilastirmali-inceleme.html>
2. Kaleci AO, Mete Ç, Ünsal C, Yıldırım AK. 1983 Tarihli "Rahim Tahliyesi ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Denetlenmesine İlişkin Tüzük" ün Hazırlanmasındaki Tarihsel Süreç. Başkent Üniversitesi, Tıp Fakültesi XV Öğrenci Sempozyumu, Bildiri Kitabı. 2013. <https://docplayer.biz.tr/584257-1983-tarihli-rahim-tahliyesi-ve-sterilizasyon-hizmetlerinin-yurutulmesi-ve-denetlenmesine-iliskin-tuzuk-un-hazirlanmasindaki-tarihsel-surec.html>
3. Şule Ö, Engin-Üstün Y, Avşar F. Türkiye'de gebelik terminasyonunun yasal durumu. Jinekoloji-Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi. 2017;14(1):34-38. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/932688>
4. Atay H. Kürtaj Yasasının Arkeolojisi: Türkiye'de Kürtaj Düzenlemeleri, Edimleri, Kısıtları ve Mücadele Alanları. 2017. https://doi.org/10.1501/Fe0001_0000000184
5. Aksu MF, Oral E, Yedigöz V, Atasü T, Kazancıgil A. Terapötik abortus. Cerrahpaşa J Med. 1998;29(4):175-179. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/6077>
6. Özorhan EY, Altınayak SÖ, Apay SE. Obstetrik Acillerde Adli Vakalar. Kocatepe Tıp Dergisi. 2017;18(3):119-129. <https://doi.org/10.18229/kocatepetip.344755>
7. Dönmez B. TCK'da çocuk düşürme suçu mukayeseli hukuk ve AİHM'nin bakış açısıyla ceninin yaşama hakkının sınırlandırılması tahlili. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 2007;9(2):99-142. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/deuhfd/issue/46845/587422>
8. Kızıroğlu SK. Türk Ceza Hukukunda Çocuk Düşürme, Düşürme ve Kısırlaştırma Suçları. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi. 2013;19(2):165-190. <https://dergipark.org.tr/en/pub/maruhad/issue/48280/619864>
9. Uyumaz A, Yasemin A. Türk Hukuku'nda gebeliğin sonlandırılması. İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 2016;7(1):579-638 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuhfd/issue/22415/239944>

10. Aydın M. Çocuk düşürtme fiilleri ve ceza sorumluluğu. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 2011;19(2):69-100. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/suhfd/issue/26648/281221>
11. Aydın R. Doğumda Mahremiyetin Önemi ve Ebelik Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi. 2019;1(2):120-129. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/boneyusbad/issue/51659/627807>
12. Holmes MM, Resnick HS, Kilpatrick DG, Best CL. Rape-related pregnancy: estimates and descriptive characteristics from a national sample of women. *A J Obstet Gynecol.* 1996;175(2):320-325. [https://doi.org/10.1016/s0002-9378\(96\)70141-2](https://doi.org/10.1016/s0002-9378(96)70141-2)
13. Roberts GL, Lawrence JM, Williams GM, Raphael B. The impact of domestic violence on women's mental health. *Aust NZ J Public Health.* 1998;22(7):796-801. <https://doi.org/10.1111/j.1467-842x.1998.tb01496.x>
14. Can S. Çocuk Düşürtme Suçunun Suç Sonucu Oluşan Gebelikler Açısından Değerlendirilmesi. *Ankara Barosu Dergisi.* 2015;(1). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/abd/issue/33821/374546>
15. Ekizoğlu O, İnce H, Fincancı KŞ, Kantarcı N, Has R, Direk N. Cinsel saldırılarda gebelik sorunu. *Journal of the Turkish-German Gynecol Assoc.* 2008;9(2):105-109. https://cms.galenos.com.tr/Uploads/Article_12988/JTGGA-105-1092.pdf
16. Çakmak B, Metin FZ, Özsoy AZ, Doğru HY. Kadınların İsteğe Bağlı Kürtaja Bakışları. *Opinion of Women about Deliberate Abortion.* *J Turk Soc Obstet Gynecol.* 2014;3:170-175. <https://doi.org/10.4274/tjod.83723>
17. Dönmez S, Kısa S. What do married couples think about induced abortion? *Journal of sex & marital therapy.* 2017;43(8):736-746. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2016.1263704>
18. Öztaş D. Hemşirelik ve Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Aile Planlaması ve İstemli Düşükle İlgili Görüşlerinin Belirlenmesi. 2013. <http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11655/1491/82e18f1a-9ebe-45b7-a23e-671b25969331.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
19. Çankaya S, Ak A, Polat Y, Filiz F, Künduro F, Mızrak F, et al. Doğum için başvuran gebelerin empatik iletişim beklentilerinin ebeler tarafından karşılanma durumu. *Genel Tıp Dergisi.* 2014;24(1):7-14. <https://app.trdizin.gov.tr/makale/TWpBd05qRTJOZz09/dogum-icin-basvuran-gebelerin-empatik-iletisim-beklentilerinin-ebeler-tarafindan-karsilanma-durumu>
20. Odabaş RK, Taşpınar A. Jinekoloji ve Obstetri Alanlarındaki Adli Olaylar ve Ebelik Yaklaşımı Ebelik. *Sağlık Bilimleri Dergisi.* 2020;3(2):143-150. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esbder/issue/56656/690293>
21. Hacivelioglu D, Can HÖ, Tuna NT. Ebelik Mesleğinde Duygusal Emek. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.* 2020;20(4):163-172. <https://doi.org/10.18037/ausbd.845765>